

iTOSAM



iSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

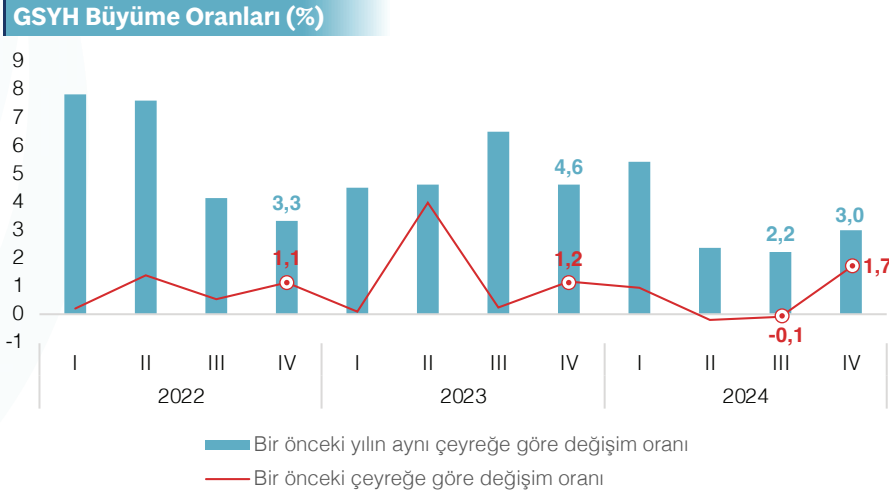
HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
03 MART 2025

Ekonomide Son Gelişmeler

- 03** GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA
- 07** DÜNYA BANKASI: GIDA GÜVENLİĞİ
- 08** DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 10** İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ
- 11** KONUT TALEBİNİ BELİRLEYEN MİKRO FAKTÖRLER: İSTANBUL ÖRNEĞİ
- 13** EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ
- 15** REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 16** İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ
- 17** SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ
- 19** HİZMET ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ
- 20** KAPASİTE KULLANIM ORANI

“Yıllık GSYH’de %3,2 Artış”

Dört çeyrek toplamıyla elde edilen yıllık GSYH 2024 yılında bir önceki yıla göre %3,2 oranında artış gösterdi. GSYH 2024 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %1,7 artarken bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %3,0 oranında arttı. Böylece cari fiyatlarla GSYH 2024 yılında toplam 43 trilyon 410 milyar 514 milyon TL olurken 2024 yılının son çeyreğinde 12 trilyon 704 milyar 50 milyon TL seviyesinde gerçekleşti.

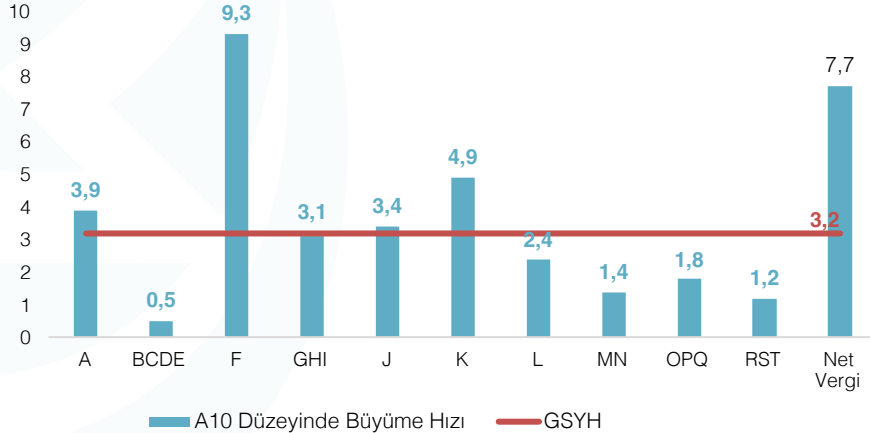


Kaynak: TÜİK

“İnşaat Sektörü %9,3 Büyüdü”

Dördüncü çeyrekte üretim, inşaatla %9,3, finans ve sigorta faaliyetlerinde %4,9, tarım sektöründe %3,9 ve sanayi sektöründe %0,5 oranında büyüdü.

GSYH İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Büyüme Hızları (%)



Kaynak: TÜİK

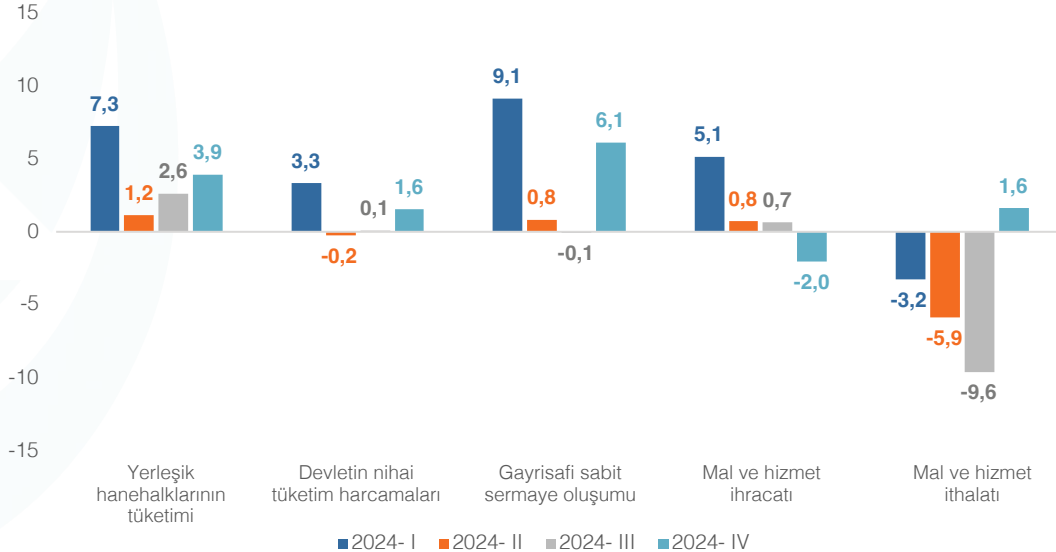
- A → Tarım, ormancılık ve balıkçılık
- BCDE → Sanayi
- C → İmalat sanayi
- F → İnşaat
- GHI → Hizmetler
- J → Bilgi ve iletişim
- K → Finans ve sigorta faaliyetleri
- L → Gayrimenkul faaliyetleri
- MN → Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri
- OPQ → Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
- RST → Diğer hizmet faaliyetleri

“Hanehalkı Tüketiminde Yıllık %3,9 Artış”

2024 yılında hanehalkı tüketiminde %3,7 ve kamu harcamalarında %1,2 oranında artış gerçekleşti. Yılın son çeyreğinde ise hanehalkı tüketim harcamaları %3,9 artarken kamu harcamaları %1,6 arttı. Bu durum son çeyrekte tüketim harcamalarındaki büyümenin ivme kazandığını ortaya koyuyor.

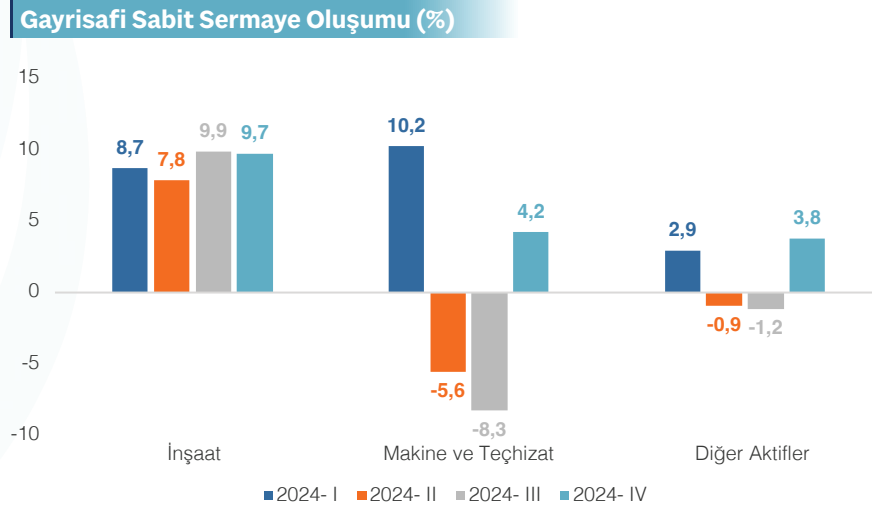
2024 yılı boyunca ortalama %0,9 büyüyen ihracat yılın son çeyreğinde %2,0 oranında geriledi. İthalat ise 2024 yılı boyunca ortalama %4,1 azalırken son çeyrekte %1,6 oranında artış gösterdi. Kısmi olarak döviz kurundaki reel değerlenmenin de etkisiyle net ihracattaki büyümenin son çeyrekte hız kestiği görülüyor.

Harcama Yöntemiyle GSYH Bileşenlerinin Büyüme Hızları (%)



“İnşaat Yatırımlarında Yıllık %9,7 Artış”

Gayrisafi sabit sermaye oluşumu bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %6,1 oranında artış kaydetti. Gayrisafi sabit sermaye oluşumunun alt kalemleri incelendiğinde inşaatta %9,7, makine ve teçhizat sınıfında %4,2 ve diğer aktiflerde %3,8 oranında arttığı görülüyor.



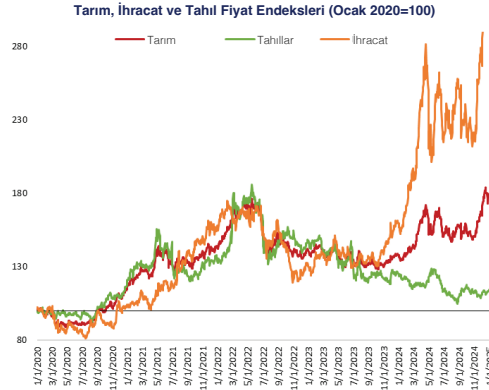
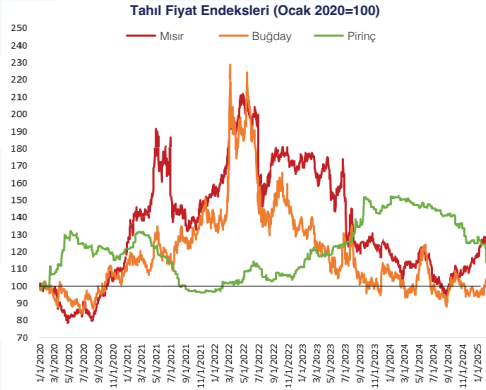
Kaynak: TÜİK

“Gıda Güvenliğinde Küresel Tehdit Artıyor”

Dünya Bankası tarafından yayınlanan Şubat 2025 Gıda Güvenliği Raporu, düşük gelirli ülkelerde gıda güvenliği sorununun alarm verici seviyelerde seyrettiğini ortaya koydu. Rapora göre, gıda krizinin başlıca sebepleri iklim değişikliği ve çatışmalar olarak öne çıkıyor. Aynı zamanda, tarımsal üretim maliyetleri ve küresel tedarik zincirlerindeki bozulmalar da gıda fiyatlarının artmasına neden oluyor.

Uluslararası tahıl fiyatlarının dalgalı bir seyir izlediği ifade edilen raporda, mısır ihracat fiyatlarının son 15 ayın en yüksek seviyesine ulaştığı belirtiliyor. Buna karşın pirinç fiyatlarının %10 düştüğü, buğday fiyatlarının ise %5 arttığı ifade ediliyor. Öte yandan 2024 Finansman Akışları ve Gıda Krizleri Raporu, toplam kalkınma finansmanının yalnızca %3'ünün (6,3 milyar ABD doları) gıda sektörüne ayrıldığını ortaya koyuyor. Dünya Bankası ise bu oranın, küresel insani yardıma ayrılan %33'lük orandan (10,3 milyar ABD doları) çok daha az olduğunu altını çiziyor. Bu doğrultuda gıda krizinin derinleşmesini önlemek ve küresel gıda güvenliğini sağlamak için tarım sektörüne daha fazla finansal destek ihtiyacı raporda ön plana çıkartılıyor.

Tarım ve Tahıl Fiyatlarındaki Değişim Eğilimleri



Raporda, Doğu Afrika'da 61,6 milyon kişinin gıda güvenliği sorunuyla karşı karşıya olduğu, Batı ve Orta Afrika'da ise bu rakamın 50 milyona ulaşabileceği öngörülmüştür.

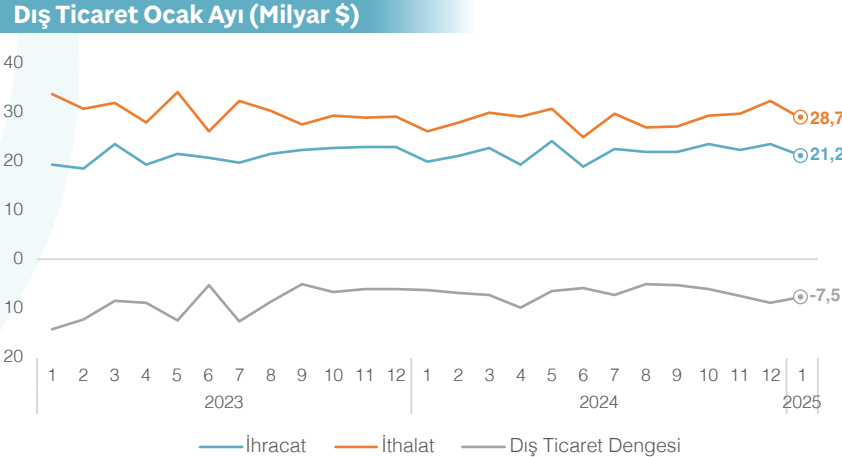
Not: Nominal Endekslerden oluşmaktadır.

Kaynak: The World Bank Food Security Update

“Ocak ayında İhracatta %5,8; İthalatta %9,6 Artış”

Dış ticaret verilerine göre ocak ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre %5,8 artarak 21 milyar 165 milyon dolar, ithalat %9,6 artarak 28 milyar 703 milyon dolar oldu. Ocak ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %21,9 artarak 6 milyar 185 milyon dolardan, 7 milyar 538 milyon dolara ulaştı. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2024 ocak ayında %76,4 iken 2025 ocak ayında %73,7'ye geriledi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı 1 milyar 336 milyon dolar olurken dış ticaret hacmi %8,4 artarak 40 milyar 353 milyon dolar olarak kaydedildi. Enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı aralık ayında %92,9 iken ocak ayında %93,6'a yükseldi.

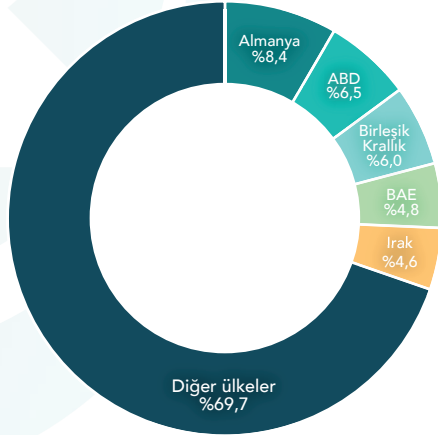


Kaynak: TÜİK

“Türkiye’nin İhracatında Almanya, İthalatında ise Rusya Federasyonu İlk Sırada”

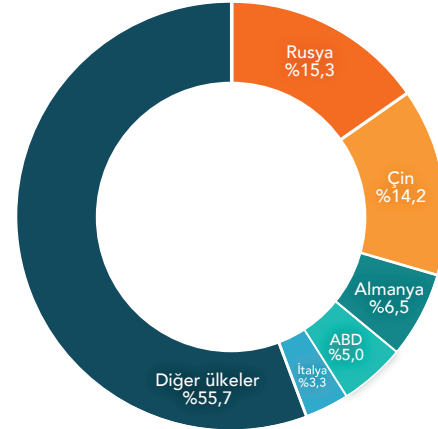
Ocak ayında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke 1 milyar 782 milyon dolar ile Almanya oldu. Bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 371 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 280 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 12 milyon dolar ile Birleşik Arap Emirlikleri ve 979 milyon dolar ile Irak izledi. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın %30,3’ünü oluşturdu. İthalatta ise ilk sırayı 4 milyar 399 milyon dolar ile Rusya aldı. Bu ülkeyi sırasıyla 4 milyar 86 milyon dolar ile Çin, 1 milyar 854 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 430 milyon dolar ile ABD, 950 milyon dolar ile İtalya takip etti. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın %44,3’ünü oluşturdu.

Ülkelere Göre İhracat, Ocak 2025



Kaynak: TÜİK

Ülkelere Göre İthalat, Ocak 2025



Kaynak: TÜİK

“İşsizlik, Yeni Yılın İlk Ayında da Düşüşünü Sürdürdü”

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre, 15 yaş ve üzeri bireylerde işsiz sayısı ocak ayında bir önceki aya göre 25 bin kişi azalarak 3 milyon 2 bin kişi oldu. Böylece yılın ilk ayında işsizlik oranı, bir önceki aya göre 0,1 puan düşüşle %8,4 seviyesinde gerçekleşti. Öte yandan, ocak ayında istihdam oranındaki düşüş devam etti. Verilere göre, istihdam oranı 0,3 puanlık azalışla %49,2'ye gerilerken, işgücüne katılım oranı da aylık bazda 0,4 puan düşerek %53,7 seviyesine indi.

Yılın son ayında 0,5 puan artış kaydeden genç işsizlik oranı, ocak ayına 0,8 puan düşüşle başlayarak %14,9 oldu. Haftalık ortalama fiili çalışma süresi ise ocak ayında bir önceki aya göre 0,8 saat artışla 43,4 saat oldu.

Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Ocak 2025

(Bin kişi)	Ocak	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
	Toplam		
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	66.163	66.124	39
İşgücü	35.534	35.753	-219
İstihdam	32.531	32.726	-195
İşsiz	3.002	3.027	-25
İşgücüne dahil olmayanlar	30.629	30.371	258
%			
İşgücüne katılma oranı	53,7	54,1	-0,4
İstihdam oranı	49,2	49,5	-0,3
İşsizlik oranı	8,4	8,5	-0,1
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	14,9	15,7	-0,8

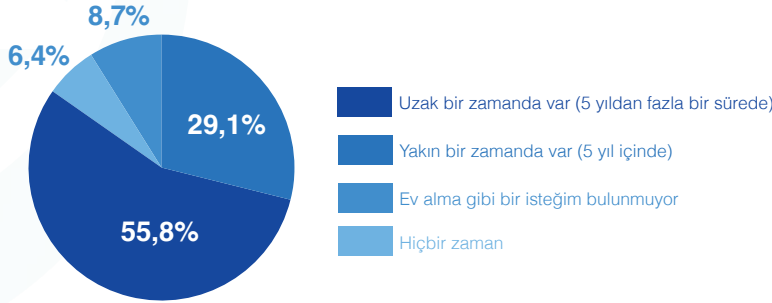
Geniş tanımlı işsizliği tanımlayan **âtil işgücü** oranı, ocak ayında bir önceki aya göre **%0,1** puan artışla **%28,1** oldu.

“Konut Alma Eğilimi Barınma Kaygıları Çerçevesinde Şekilleniyor”

Konut Geliştiricileri ve Yatırımcıları Derneği (KONUTDER)’nin yayımladığı rapora göre, İstanbul’da her üç kişiden biri gelecekte barınma sorunu yaşayacağını düşünüyor. Barınmaya dair en yaygın endişeler arasında yüksek kira bedelleri ve genel yaşam giderlerinin artışı öne çıkıyor. Barınma konusunda en yüksek endişe düzeyi ise %74,8 ile yoksul-alt gelir grubuna ait. Katılımcılar için konut sahibi olmak hem barınma ihtiyacı hem de yatırım aracı olarak büyük önem taşıyor. Katılımcıların %84,9’u bir gün ev sahibi olmayı hayal ederken %55,8’i bu hedefe 5 yıldan daha uzun bir sürede ulaşabileceğini düşünüyor.

Araştırmaya katılan bireylerin %59’u tasarruf ederek ev sahibi olabileceklerini düşünürken %32’si bunun tasarrufla mümkün olmadığı algısına sahip. Uygun ödeme koşulları sağlandığında ise birçok birey konut alabilmek için tasarruf yapmaya ve harcamalarını kısımaya istekli görünüyor. Katılımcıların %72,1’i uzun vadeli uygun bir konut kredisi sunulursa tatil, eğlence ve teknoloji harcamalarından feragat edebileceğini belirtiyor. Tüm koşullar uygun olduğunda konut sahibi olmayı tercih edenlerin oranı %87,4 iken konut almayı düşünmeyen %12,6’lık kesim ise uzun vadeli borçlanmanın yaşam tarzlarını kısıtlayacağını (%49,6) ve yıllarını ipotek altına almak istemediklerini (%40,7) ifade ediyorlar.

Ev Alma Ümidiniz/Hayaliniz Var Mı?



Kaynak: KONUTDER

“

İstanbul’da konutu olmayan bireylerin %79,9’u kiracı olmanın onları mutsuz ettiğini ve gelecekte bunun bir sorun teşkil edeceğini ifade ediyor. Kiracı olmanın mutsuzluk kaynağı olduğu algısının ise yaş ile doğru; eğitim ve gelir düzeyiyle ters orantılı olduğu görülüyor.

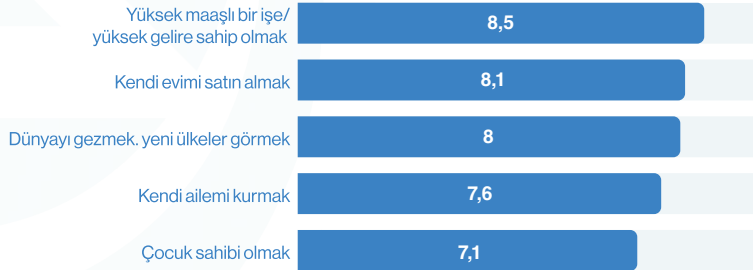
”

“Gençler Ev Almak İçin Borçlanmaya Sıcak Bakıyor”

Araştırma kapsamında İstanbul’da ev sahibi olmak istediğini belirten üniversite öğrencilerinin oranı %94,6. Bu sonuç, öğrenciler arasında İstanbul’da ev sahibi olmanın yaygın bir hedef olduğunu gösteriyor. Üniversite öğrencilerinin %73,9’u kiracı olmayı bir sorun olarak görürken ev sahibi olmak için borçlanmaya da sıcak bakıyorlar. Katılımcıların %53,2’si en fazla 10 yıl kredi ödemeyi kabul edebileceğini belirtirken %66,7’si ise ev almak için arabasını satabileceğini ifade ediyor.

Raporda, gelecekte sahip olmak istedikleri unsurları 1-10 arasında puanlayan öğrenciler için en yüksek puan 8,5 ile “yüksek maaşlı bir işe/yüksek gelire sahip olmak” seçeneği olarak öne çıkıyor. Bu seçeneği “kendi evimi satın almak” ve “dünyayı gezmek, yeni ülkeler görmek” seçenekleri takip ediyor.

Gelecekte Hangisine Sahip Olmak İstersiniz/Hangisi Sizi Heyecanlandırıyor?



Kaynak: KONUTDER

“

Raporda, hayat pahalılığı ve güvenlik endişeleri nedeniyle bazı katılımcıların İstanbul’dan göç etmeyi düşündüğü görülüyor. Göç eğilimi cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyine göre değişirken üst gelir grubundakiler İstanbul’da kalmayı tercih ediyor.

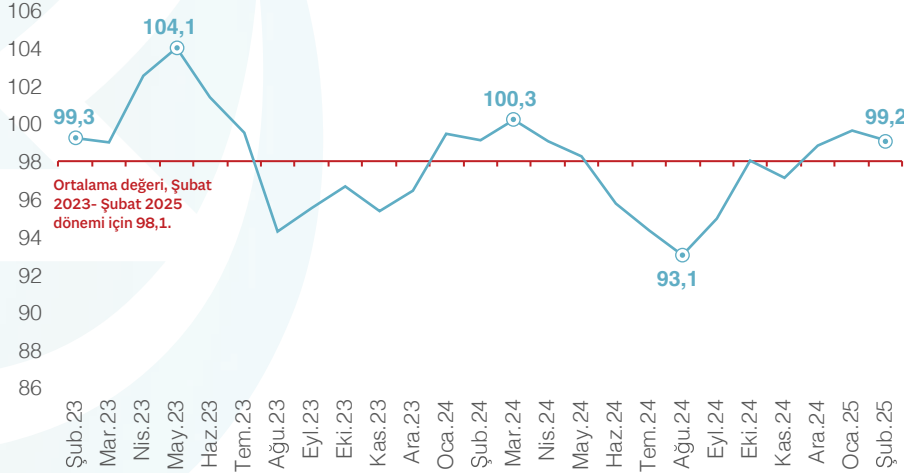
Göç için çok tercih edilen şehirler arasında İzmir (%10,2), Antalya (%7,7) ve Ankara (%7,1) öne çıkarken yurtdışına göç düşünenler ise ağırlıklı olarak Almanya ve Amerika’yı hedefliyor.

”

“Ekonomik Güven Endeksi 99,2 Seviyesine Geriledi”

Yeni yıla artışla başlayan ekonomik güven endeksi, ocak ayında 99,7 ile son 10 ayın en yüksek seviyesine ulaşmıştı. Ancak endeks şubat ayında yaşanan %0,5'lik azalışla 99,2 seviyesine geriledi.

Ekonomik Güven Endeksi



Ortalama değeri, Şubat 2023- Şubat 2025 dönemi için 98,1.

Kaynak: TÜİK

Ekonomik güven endeksi, tüketici ve üreticilerin genel ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmelerini, beklentilerini ve eğilimlerini özetleyen bileşik endekstir. Endeksin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği göstermektedir.

“İnşaat Sektöründe %2,7’lik Düşüş”

Bir önceki aya kıyasla şubat ayında, perakende ticaret sektörü güven endeksi %1,6 artışla 116,3’e yükseldi. Öte yandan, inşaat sektörü güven endeksi %2,7 azalışla 89,3’e, hizmet sektörü güven endeksi ise %1,9 azalışla 114,2 seviyesine geriledi.

Endeksler ve Değişim Oranları

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Ocak	Şubat	Ocak	Şubat
Ekonomik Güven Endeksi	99,7	99,2	0,8	-0,5
Tüketici Güven Endeksi	81,0	82,1	-0,4	1,4
Reel Kesim Güven Endeksi	102,6	102,8	-0,1	0,2
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	116,5	114,2	2,5	-1,9
Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi	114,5	116,3	1,4	1,6
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	91,7	89,3	2,6	-2,7

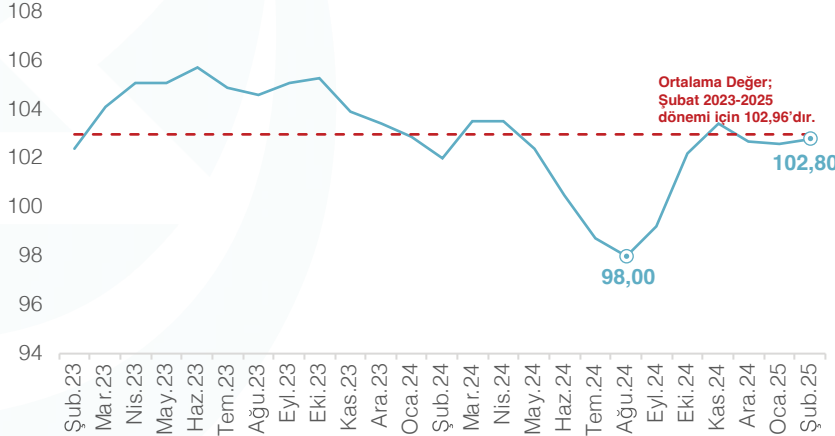
Kaynak: TÜİK

“Reel Kesimin Güveninde İlimli Seyir”

Mevsim etkilerinden arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA) şubat ayında bir önceki aya göre 0,2 artarak 102,8 seviyesinde gerçekleşti. Böylece endeks iki yıllık ortalaması olan 102,96'nın hafif altına düşmüş oldu.

Mevsim etkilerinden arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise bir önceki aya göre 1,5 puan artarak 102,4 seviyesinde gerçekleşti.

Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA)



Kaynak: TCMB
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“

RKGE=100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcileri tarafından yapılan değerlendirmelere göre ekonomik faaliyetlere ilişkin istikrarlı görünüm.

RKGE>100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin arttığı (iyimser) görünüm.

RKGE<100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin azaldığı (kötümser) görünüm.

”

“Yıllık ÜFE Beklentisi 39,6 Seviyesine Geriledi”

Son üç aya yönelik değerlendirmelere bakıldığında üretim hacmi, iç piyasa sipariş miktarı ve ihracat sipariş miktarında bir önceki aya kıyasla artış yaşandığı gözlemlenmektedir. Mevcut durumda ise iç piyasa ve ihracat sipariş miktarlarında bir önceki aya göre artış yaşanmıştır. Gelecek üç ayda ise üretim hacminde azalış beklenmektedir.

Anket sonuçlarına göre gelecek on iki aylık dönem sonu itibariyle yıllık ÜFE beklentisi bir önceki aya göre 1,6 puan azalarak %39,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İktisadi Yayılım Anketi Sonuçlarına İlişkin Gelişmeler, Şubat

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↑↑		↓↑
Toplam Sipariş Miktarı	↑↑	↑↓	↑↑
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↑↑	↑↓	↑↑
İhracat Sipariş Miktarı	↑↑	↑↓	↑↑
Toplam İstihdam			↑↓
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↑↓		↓↓
Satış Fiyatı			↓↓

“

İktisadi Yönelim Anketi ile üretim girdilerinin maliyetleri ve satış fiyatları hakkında imalat sanayinin beklenti ve gerçekleşmelerini takip etmek mümkündür.

”

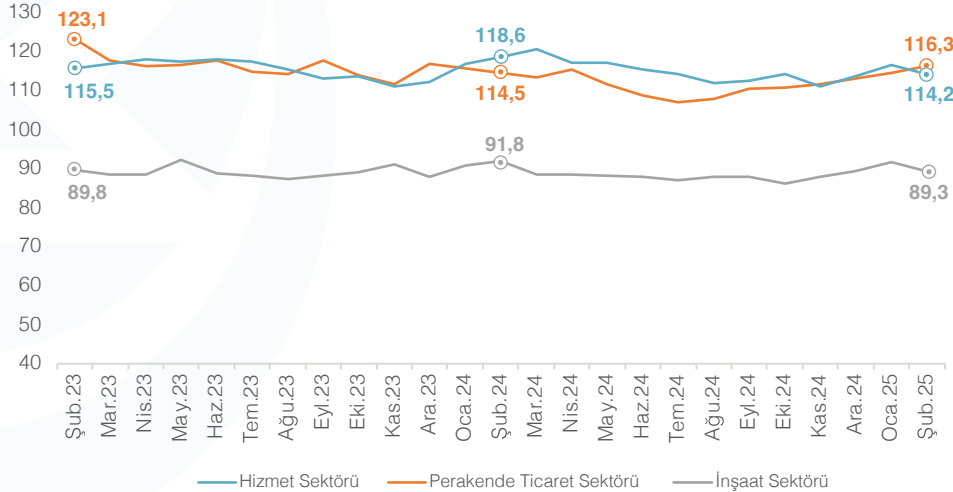
· **Kısa oklar** bir önceki aya göre (aylık) değişimleri, **uzun oklar** ise bir önceki yılın aynı ayına göre olan (yıllık) değişimleri göstermektedir.

· Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde **lacivert oklar** artışı, **kırmızı oklar** ise azalışı göstermektedir.

“Perakende Ticaret Yükselişini Sürdürüyor”

2024 yılını artışla kapatan sektörel güven endeksleri, 2025 yılına da artışla başlamıştı. Şubat ayında ise artış sadece perakende ticaret sektörü için devam ederken hizmet ve inşaat sektörlerinde ise güven endeksi geriledi. Bir önceki aya göre perakende ticaret sektörü güven endeksi %1,6 artarak 116,3 seviyesine ulaşırken hizmet sektörü %1,9 düşüş ile 114,2'ye; inşaat sektörü ise %2,7 düşüşle 89,3'e geriledi.

Sektörel Güven Endeksleri



“Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.”

“İnşaat Sektörü: Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi Düşüşte”

Endekslerin alt kırılımlarına bakıldığında, hizmet sektörü için gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisinin %2,9 azalışla 116,6’ya, son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talebin ise %2,4’lük azalışla 111,9’a gerilediği görülüyor. İnşaat sektörü için gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi %4,0 oranında azalarak 93,4 olarak gerçekleşti. Perakende ticaret sektöründe ise gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi %2,2 artış kaydederek 123,5 seviyesine ulaştı.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Güven Endeksleri ve Değişim Oranları

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Ocak	Şubat	Ocak	Şubat
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	116,5	114,2	2,5	-1,9
Son 3 Aylık Dönemde İş Durumu	114,8	114,2	2,7	-0,5
Son 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep	114,6	111,9	2,8	-2,4
Gelecek 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep Beklentisi	120,1	116,6	2,1	-2,9
Perakende Sektörü Güven Endeksi	114,5	116,3	1,4	1,6
Son 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	130,5	131,7	2,7	0,9
Mevcut Mal Stok Seviyesi ⁽¹⁾	92,3	93,7	2,4	1,6
Gelecek 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	120,8	123,5	-0,8	2,2
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	91,7	89,3	2,6	-2,7
Alınan Kayıtlı Siparişlerin Mevcut Düzeyi	86,2	85,1	8,7	-1,2
Gelecek 3 Aylık Dönemde Toplam Çalışan Sayısı Beklentisi	97,3	93,4	-2,3	-4,0

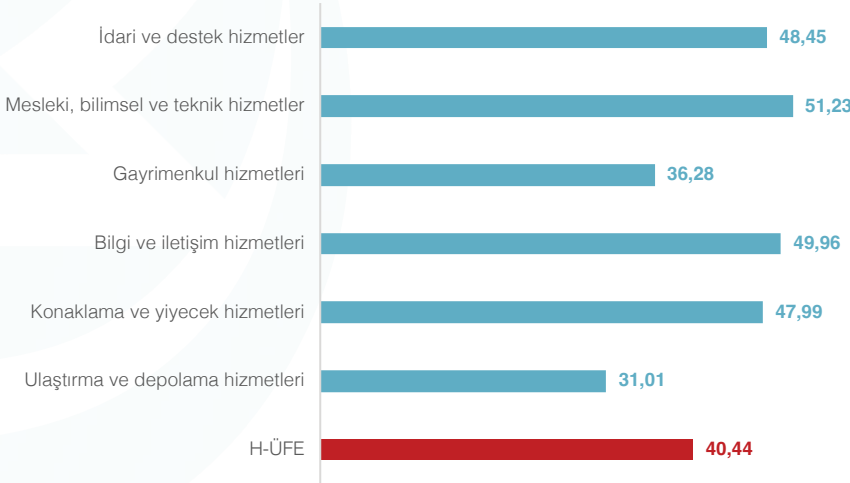
Kaynak: TÜİK

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

“H-ÜFE Aylık %8,58 Arttı”

H-ÜFE ocak ayında bir önceki aya göre %8,58; bir önceki yılın aynı ayına göre ise %40,44 oranlarında artış kaydetti. On iki aylık ortalamalara göre ise %63,25 oranında artış yaşandı. Bir önceki yılın aynı ayına göre mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde %51,73, bilgi ve iletişim hizmetlerinde %49,96, idari ve destek hizmetlerinde %48,45’lik artış görüldü.

H-ÜFE Yıllık Değişim (%), Ocak 2025

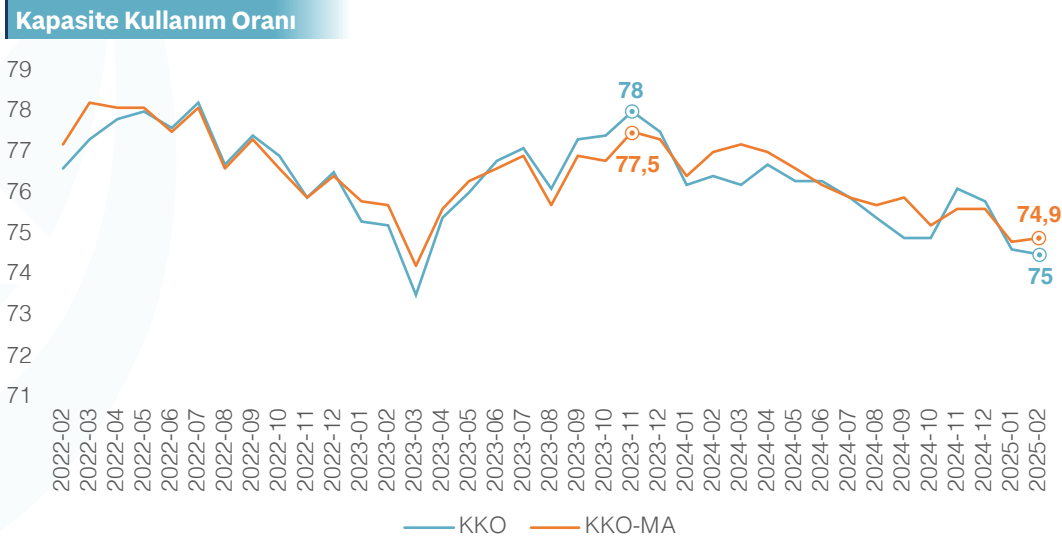


Kaynak: TÜİK

“**Hizmet Üretici Fiyat Endeksi (H-ÜFE)**, ülke ekonomisinde üretimi yapılan hizmetlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişimlerini ölçen fiyat endeksidir.”

“KKO-MA Şubat ayında 0,1 Puan Arttı”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) şubat ayında, bir önceki aya göre 0,1 puan artarak 74,9 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak 74,5 seviyesine geriledi.



İTOSAM



İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi



itosamkurumsal



www.itosam.org.tr